

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р Катя Гинева Кайрякова
Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”
на

Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор”
Професионално направление (шифър 8.3) „Музикално и танцово изкуство”, докторска
програма „Хореография”

Докторант: Венцеслав Михайлов Неделчев, докторант към катедра „Хореография” на
АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев”, Пловдив

Тема: **Характерни белези на хърцойските хора и игри**

Научен ръководител: проф. д-р Даниела Дженева

I. Общо представяне на процедурата и получените за рецензиране материали

Рецензията е изготвена въз основа на Заповед №РД-27-178 от 15.12.2023 г. на Ректора на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев” относно утвърждаване състав на научно жури и представени от докторанта дисертационен труд, автореферат, справка за приносите в дисертационния труд, публикации по темата на дисертационния труд, в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ за придобиване на образователна и научна степен „доктор” и научна степен „доктор на науките”. На базата на представените документи може да се заключи, че процедурата по обявяването и провеждането на конкурса е осъществена в пълно съответствие със ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ, както и с вътрешния Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в АМТИИ.

Кандидатът Венцеслав Михайлов Неделчев е представил за рецензиране:

- ✓ Дисертационен труд с обем 206 страници със следната структура: увод, изложение в три глави, заключение, справка за приносите, библиография и приложения. Библиографската справка включва 98 източника, в това число 9 от интернет, 32 ползвани дигитални видеоархиви на БНТ – Русе, списък с проведени 27 теренни проучвания, 8 съпоставителни видеа и 3 приложения. Представените полезни за проучването изводи показват убедително умелото боравене с различните видове източници. Изградената класическа структура на такъв тип изложения е добра заявка на докторанта за усвоени основни умения и норми в научната стилистика. Съдържанието на всяка от *трите* глави е обособено в параграфи;
- ✓ Четири публикации, в академични издания, по темата на дисертационния труд, като 3 от тях са самостоятелни и 1 в съавторство;

- ✓ **Автореферат**, в обем от 52 страници, подготвен в съответствие с академичните изисквания.

II. Кратки биографични данни за докторанта

Българските народни танци се появяват още от ранна детска възраст в живота на Венцеслав Михайлов Неделчев с поставеното начало през 1982 г. като участник в ДТА „Здравец“. В периода 1991-1995 г. усъвършенстването му в сценичен изпълнител продължава във ФТТ „Найден Киров“, което е и отправна точка за завършване на магистърска степен по специалност „Българска народна хореография“ в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив. Паралелно със следването си работи в Щатен танцов състав към същата институция и преподава (две години) български народни танци в хореографска паралелка в у-ще „Патриарх Евтимий“ гр. Пловдив. След завършване на висшето си образование, Неделчев работи в Общински детски център за култура и изкуство – Русе, като хореограф на ФА „Русчуклийче“ и инструктор-фолклорист в клуб по български народни танци „Чанове“ - София, като спомага за създаването на клон в родния му град. От м. март 2011 г. участва в създаването на Клуб по български хора „Нашенци“, чийто ръководител е и до днес. Професионалният му опит дава израз в създаването на 14 сценични произведения, част от които са наградени на различни национални танцови форуми. Желанието му за собствено развитие и усъвършенстване продължава и от 2021 г. той е докторант на самостоятелна подготовка в докторска програма „Хореография“ при АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“. Още по време на обучението си в магистърска степен авторът на дисертационния труд заявява своите изследователски търсения като извършва пълноценни фолклористични проучвания за обичая „Бабин ден“ от село Пиргово. Обучението в докторантура се явява естествено продължение на неговите професионални и лични интереси.

III. Актуалност на тематиката

Дисертацията е посветена на важен и значим в разглеждания контекст проблем. Доброто познаване на проблематиката проличава в задълбочения анализ на многообразието от обособените етнографски групи, което представлява научен интерес за изследователи етнографи, диалектолози, музиканти, художници, хореографи и др. и доказва научното намерение на докторанта да постави акцент в изследване танцовия фолклор на етнографската група *хърцои* около регионалните центрове Русе, Бяла и Разград. В този смисъл разработената от него тема е актуална и има научна стойност в

теоретичен и в научно-приложен план и се вписва в съвременната изследователска тенденция на етнохореологията.

IV. Целесъобразност на изследователските методи за постигане на поставените цели

Избраните методика и организация на изследването са коректно и ясно подбрани и формулирани. Постигането на поставената цел и адекватен отговор на задачите, търсещи решения в дисертационния труд обосновават изборът на прецизно подбран инструментариум с включени теренно проучване, анализ, сравнителна характеристика, систематизация и класификация на събраната информация, работа с архивни материали, като основа в методологията подходяща за удовлетворяване параметрите на такъв тип изследване.

V. Оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд печели със своите положителни черти, които могат да бъдат обобщени в няколко основни момента:

- структурата на дисертацията е логична и е обусловена от поставената цел на изследването;
- отделните части формират композиционно единство, обединено от общата цел;
- налице е задълбочен и комплексен анализ на проблема за характерните белези на хърцойските хора и игри в контекста на дисертационната разработка.

Уводът обосновава значимостта на проблема и очертава посоката на изследването, като логично представя различни теории за произхода на името „хърцои“. Коректно са посочени неговите цели, задачи и методология, обектът и предметът на изследването, изведена е авторовата теза, че *„Миграционните процеси след Освобождението и около Първата национална катастрофа създават взаимовръзки в танцовия фолклор на хърцоите с бежанци от Добруджа, пришълци от Балкана и преселници от Тракия.“* Докторантът ясно охарактеризира специфичната проблематика, която провокира стремежа да се изследва танцовият фолклор на етнографската група хърцои около регионалните центрове Русе, Бяла и Разград и чрез систематизиране и анализ да се установят характерните белези в хората и игрите на етнографската група, породени от взаимопроникване в танцовите традиции между преселници и местно население.

В **първа глава** представеният задълбочен прочит на значителен брой теоретични изследвания и достигнати научни резултати формират вижданията на докторанта и подпомагат и подкрепят предстоящите анализи по предложената проблематика. Неделчев се спира подробно в разглеждане на различните хипотези за възникване на

наименованието „хърцои“, като последователно очертава облика на тази етнографска група със специфичен бит, душевност и фолклорна култура. В контекста на изследването формулира извода, „...*че направените до момента изследвания за хърцойската етнографска група са най-често от гледна точка на обредно-обичайната система, музикално-песенния фолклор, традиционно облекло и шевици, характерен диалект, бит и душевност на местните.*“ Поставеният изследователски акцент върху танцовия фолклор води до заключението, че съществуват местни хора и игри, които до този момент не са били предмет на проучване и осветляването на спецификата им определя допирни точки с танците на други етнографски групи. Особено ценен в това отношение откроявам представянето на миграционните процеси с обособени посоки формиращи степента на взаимодействие между привнесения и местния танцов фолклор.

Във втора глава вниманието се насочва към влиянието на бежанците от Добруджа върху фолклорно-танцовата култура на хърцоите. Авторът фокусира изследователските си цели в доказване взаимовръзките на местното население с етнографските групи от Добруджа – гребенци, шиковци, главанци и съртовци. Политико-историческата обстановка и съпровождащите миграционни процеси Неделчев приема като сериозен фундамент, който влияе за взаимното проникване на фолклора и традициите на местно население и преселници. Направеният обстоен анализ на обичаите „Бразая“, „Кукове“, „Буенец“ и поставеният акцент върху ръченицата на хоро очертава концептуалното поле на различното взаимопроникване в нравите, хората и игрите, при което се формира специфична за изследвания регион народна култура, носеща черти както на местното население, така и на пришълците.

В съдържателно отношение **третата глава** следва логиката на изложение от втора глава, като фокусът на вниманието е насочен към влиянието на преселниците от Балкана върху формирането на хората и игрите в хърцойската етнографска група и проникването на капански и тракийски хора и игри в танцовия фолклор на хърцоите. Впечатляваща е максималната задълбоченост и изчерпателност в представения сравнителен анализ, осъществен на принципа на логическа последователност. В него авторът аргументира взаимното влияние в танцовия фолклор между хърцои, балканджии, капанци и тракийци, като извежда заключението, че „...*по-голямата част от репертоара на местното население е повлиян от преселниците от планината.*“

В **заключението**, като естествено финализиране на изследването, докторантът обобщава най-същественото, което се съдържа в него за взаимопроникването в

музикално-танцовия фолклор между няколко етнографски групи определящи характерните белези в хората и игрите на етнографската група хърцои около градовете Русе, Бяла и Разград.

VI. Приноси и значимост на научната разработка и на публикациите по темата на дисертационния труд

Разглежданият дисертационен труд има сериозна научна стойност и отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и правилника за неговото прилагане. Докторантът е демонстрирал умение и неподправен интерес към теренната работа, необходима за всеки фолклорист, който изучава локалните прояви на танцовата култура. Изследването осъществява успешно своите цели не само в теоретичната проблематика, но и за постигане на научни резултати. Напълно приемам аналитично представените и достоверно изтъкнати пет приноса на труда.

Посочените четири публикации като брой и съдържание напълно отговарят на изискванията за допускане до публична защита.

VII. Критични бележки и препоръки

Препоръчвам изложението да бъде оформено и публикувано в практическо пособие предназначено не само за хореографи и специалисти, а и за всички, които проявяват интерес към танцовото изкуство.

VIII. Автореферат

Авторефератът, в обем от 52 страници, е подготвен в съответствие с академичните изисквания и аналитично представя основните моменти и собствени тези в дисертационния труд. Той отразява обема на дисертацията коректно и точно - както съдържателната страна, така и направените изводи и научни приноси.

IX. Заключение

Изхождайки от всичко казано по-горе изразявам своята **положителна** оценка за дисертационния труд **Характерни белези на хърцойските хора и игри** и предлагам на уважаемото научно жури да бъде присъдена на Венцеслав Михайлов Неделчев образователната и научна степен „доктор” в Професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство”, докторска програма „Хореография”.

20 февруари 2024 г.

гр. Варна

Изготвил рецензията:

проф. д-р Катя Кайрякова